

КОНЦЕПЦІЯ Е-НОТАРІАТУ В ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА РИЗИКИ

УДК 347.961

DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlchsjournal-2024-8.02>

ЛІДІЯ ВДОВІЧЕНА

*кандидат юридичних наук,
доцент, доцент кафедри публічного права
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича, Україна
l.vdovichena@chnu.edu.ua
ORCID: 0000-0002-2184-0119*

ДАНА ЛУКІЯН

*студентка IV курсу
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича, Україна
lukiiian.dana@chnu.edu.ua
ORCID: 0009-0000-0522-9750*

Анотація. У статті проведено дослідження концепції «Е-нотаріату» як з позитивної сторони, так і врахування ризиків, які виникають у зв'язку з її реалізацією. Встановлено, що запровадження електронного нотаріату поєднує традиційні нотаріальні функції із сучасними технологіями. Тому впровадження цифрових технологій у нотаріальну систему держави носить двосторонній аспект: повноваження нотаріуса та технології нотаріальної діяльності. Традиційно в законодавстві визначено, що «нотаріус» – це уповноважена державою фізична особа, яка здійснює нотаріальну діяльність. Водночас сьогодення демонструє, що, для прикладу, електронний цифровий підпис та електронна система обміну інформацією – це досить поширені засоби, що показують застосування цифрових технологій у нотаріаті, і тим самим, формуючи елементи концепції Е-нотаріату.

Визначено, що законодавство України встановлює основи використання цифрових технологій у нотаріальній діяльності з метою поліпшення ефективності, доступності та безпеки вчинення нотаріальних дій. Основна мета такого правового підходу до Е-нотаріату – використовувати сучасні електронні засоби та цифрові інструменти для спрощення та автоматизації процесів, пов'язаних з нотаріальною діяльністю. До основних переваг концепції «Е-нотаріату» віднесено можливість мінімізувати як часові ресурси, так і фінансові витрати, як на індивідуальному, так і на публічно-інституційному рівні – економічний контекст цифровізації досить зрозумілий зі сторони як державних інституцій, так і споживача публічних послуг – надання та отримання якісних послуг з мінімальними витратами.

Досліджено, що концепція «Е-нотаріату» передбачає, що особа, яка здійснює діяльність у сфері електронного нотаріату, володіє спеціалізованими навичками в галузі права та комп'ютерних технологій; передбачає адаптацію використання нотаріусами електронних сервісів у кіберпросторі або в режимі онлайн під час виконання своїх обов'язків та повноважень; для підвищення компетентності нотаріусів у сфері інформаційних технологій необхідно мати відповідний регламент-стандарт, який буде узгоджений на належному урядовому рівні.

Обґрунтовано, що впровадження концепції Е-нотаріату є не лише загальною потребою для людей, які вступають у відносини, пов'язані зі здійсненням нотаріальних дій, а і захистом нотаріусів та зміцненням обороноздатності і безпеки держави. Тому варто враховувати і ризики, пов'язані з впровадженням системи Е-нотаріату, зокрема: існування інформаційних загроз, як внутрішніх, так і зовнішніх (наприклад, кібератаки, несанкціоноване проникнення); необізнаність споживачів нотаріальних послуг у цій сфері, тому і доволі часто ставиться під сумнів дійсність акта, вчиненого у системі Е-нотаріату; можливість розголошення конфіденційних даних, отриманих у результаті здійснення нотаріальної діяльності. Концепція «Е-нотаріату» – це не просто оцифрування обов'язків нотаріуса, це – додавання цінності електронним нотаріальним документам.

Ключові слова: нотаріат, нотаріус, електронний нотаріат, кібернотаріат, Е-нотаріат, цифровізація нотаріату, нотаріальна діяльність.

THE CONCEPT OF E-NOTARY IN THE LEGAL SYSTEM OF UKRAINE: PROSPECTS AND RISKS

UDC 347.961

DOI <https://doi.org/10.32782/ehrlrichsjournal-2024-8.02>

LYDIA VDOVICHENA

PhD, Associate Professor of the Department of Public Law

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine

l.vdovichena@chnu.edu.ua

ORCID: 0000-0002-2184-0119

DANA LUKIIAN

4th year student of the Faculty of Law

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Ukraine

lukiiian.dana@chnu.edu.ua

ORCID: 0009-0000-0522-9750

Abstract. The article examines the concept of “E-notary” from two sides: the positive side and the side of risks of its application. It is established that the introduction of electronic notary combines traditional notarial functions with modern technologies. As a result, the introduction of digital technologies into the notarial system of the State has a two-pronged aspect: the authorities of a notary and the technologies of notarial activity. Traditionally, the law defines a “notary” as a person authorised by the state to execute notarial activities. At the same time, today’s practice shows that, for example, electronic digital signatures and electronic information exchange systems are quite common means of demonstrating the use of digital technologies in notaries, and thus forming elements of the e-notary concept.

The authors determine that Ukrainian legislation establishes the basis for the use of digital technologies in notarial activities with the purpose of improving the efficiency, accessibility and security of notarial acts. The main purpose of such a legal approach to E-notary is to use modern electronic means and digital tools to simplify and automate processes related to notarial activities. The main advantages of the E-Notary concept include the ability to minimise both time resources and financial costs, both at the individual and public-institutional levels – the economic context of digitalisation is quite clear from the perspective of both public institutions and the consumer of public services – providing and receiving quality services at minimal cost.

The concept of “E-notary” implies that a person carrying out activities in the field of electronic notary has specialised skills in the field of law and computer technology. It also provides for the adaptation of the use of electronic services by notaries in cyberspace or online in the performance of their duties and powers. In order to improve the competence of notaries in the field of information technology, it is necessary to have an appropriate regulation-standard that will be agreed at the appropriate governmental level.

The authors substantiate that the introduction of the E-notary concept is not only a general need for people entering into relations connected with the performance of notarial acts, but also the protection of notaries and strengthening the defence and security of the State. Therefore, the risks of implementing the E-notary system should also be taken into account, in particular: the existence of information threats, both internal and external (e.g. cyberattacks, unauthorised entry); lack of awareness of consumers of notarial services in this area, which is why the validity of an act performed in the E-notary system is often questioned; the possibility of disclosure of confidential data obtained as a result of notarial activities. The concept of “E-Notary” is not just about digitising the notary’s duties, it is about adding value to electronic notarial documents.

Key words: notary, notary public, electronic notary, cyber notary, E-notary, digitalisation of notaries, notarial activity.

Нині в Україні, як і в усьому світі, спостерігається активний розвиток інформаційних технологій, який впливає на різні сфери життя, включаючи правову систему. Однією з інноваційних концепцій виступає запровадження електронного нотаріату – «Е-нотаріату», який поєднує традиційні нотаріальні функції із сучасними технологіями. Впровадження цифрових технологій є одним із пріоритетів сьогоденного життя, оскільки це дає можливість мінімізувати як часові ресурси, так і фінансові витрати, як на індивідуальному, так і на публічно-інституційному рівні. Однак на способи, методи та швидкість впровадження впливають надзвичайно багато факторів, які потрібно враховувати, а не лише бажання

розвиватися «в ногу» з технологіями. Звичайно, що економічний контекст цифровізації досить зрозумілий зі сторони як державних інституцій, так і споживача публічних послуг – надання та отримання якісних послуг з мінімальними витратами. І як вдало відзначається в зарубіжній літературі під час дослідження глобальної діджиталізації нотаріату, що зараз, більш ніж будь-коли, дуже важливо в цьому плані поспішати повільно [1, с. 149].

Крім того, концепція «Е-нотаріату» впроваджується і в країнах-членах ЄС, де інтеграція цифрових і кібернетичних елементів у нотаріальну систему розглядається як один зі способів для того, щоб зробити нотаріальні процеси більш ефективними, доступними та безпечними: використання цифрових підписів, нотаріальне посвідчення в режимі онлайн, використання нотаріальних блокчейнів або безпечне цифрове зберігання нотаріально засвідчених документів [2]. Однак впровадження Е-нотаріату в Україні все ще перебуває на дуже ранній стадії, що потребує і належного правового регулювання, а також і достатнього матеріально-цифрового забезпечення нотаріусів. Отже, це питання потребує подальшого обговорення для послідовної інтеграції цифрових технологій, інструментів для нотаріальної роботи в правову систему України.

Метою статті є аналіз впровадження концепції Е-нотаріату в Україні як форми модернізації та оптимізації нотаріальної системи, а також виявлення переваг та недоліків цього процесу.

Щодо *ступеня наукової розробки*, то нотаріат, нотаріальна діяльність, нотаріальні дії не раз ставали предметом дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних учених. Кожен із них привносить власне бачення проблем у нотаріаті, а ще більше в його реформування, а також пропонуються і шляхи вирішення таких проблем. Однак якщо брати до уваги проблеми цифровізації, застосування інформаційних технологій у нотаріальній діяльності на сучасному етапі розвитку правової системи України, то особливий вклад зробили такі вчені, як: І.С. Апалькова, досліджуючи нотаріат в Україні в рамках становлення та запровадження цифрових технологій [3]; Ю.Ю. Бисага, досліджуючи цифрові технології в нотаріаті [4]; М.С. Долинська, досліджуючи питання впровадження в Україні засадничих принципів системи Е-нотаріату [5]; З.В. Журавльова, досліджуючи адміністративно-правове регулювання функціонування електронного нотаріату [6]; І.М. Іліопол, досліджуючи переваги та ризики електронного нотаріату [7]; В.М. Марченко, досліджуючи окремі питання впровадження в Україні системи Е-нотаріату [8]; Є.Є. Фурса, досліджуючи діджиталізацію та її вплив на нові види документів, які підтверджують особу, яка звертається до консула за вчиненням нотаріальних дій [9].

У наш час усе більш актуальним стає впровадження цифрових технологій у різні сфери життя. Якщо раніше вони охоплювали лише сфери, пов'язані із особистою діяльністю людини, то нині вони все більше впроваджуються і в процеси, пов'язані зі здійсненням державної влади, доступу громадян до публічних послуг, що надаються як державними органами, так і суб'єктами, які уповноважені державою на здійснення окремих функцій. А відповідно до ч. 1 статті 1 Закону України «Про нотаріат» нотаріат в Україні – це система органів і посадових осіб, на які покладено обов'язок посвідчувати права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняти інші нотаріальні дії, передбачені цим Законом, з метою надання їм юридичної вірогідності [10]. Термін «нотаріус» визначено, згідно з цим Законом, як уповноважену державою фізичну особу, яка здійснює нотаріальну діяльність у державній нотаріальній конторі, державному нотаріальному архіві або незалежну професійну нотаріальну діяльність, зокрема посвідчує права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняє інші нотаріальні дії, передбачені законом, з метою надання їм юридичної вірогідності [10, ст. 3]. Термін «кібернотаріус» (з англ. «cybernotary») був уперше введений Американською асоціацією юристів у 1994 році. Ця концепція наголошує, що особа, яка здійснює діяльність кібернотаріуса, володіє спеціалізованими навичками в галузі права та комп'ютерних технологій. Кібернотаріат – це концепція, яка адаптує використання нотаріусами електронних сервісів у кіберпросторі або в режимі онлайн під час виконання своїх обов'язків та повноважень. Крім того, Американська асоціація юристів називає кібернотаріусом особу, яка має досвід у сфері права та комп'ютерних технологій, так само, як і латинський нотаріус у сприянні міжнародним транзакціям [11]. Ю.Ю. Бисага зазначає, що цифрові технології можна охарактеризувати як сукупність інструментів, методів та процесів, які використовують цифрові сигнали та обробку цифрової інформації для збереження, обміну та передачі даних. Вони ґрунтуються на використанні електроніки, комп'ютерів, програмного забезпечення та мережевих засобів з метою автоматизації, оптимізації та поліпшення різних процесів та сфер діяльності [4, с. 14]. Існують різні

думки щодо переваг та недоліків впровадження цифрових технологій у діяльність нотаріусів. Зокрема, І.М. Іліопол наголошує, що запровадження Е-нотаріату є необхідним в інформатизованому суспільстві та просторі. Тому визнаються переваги запровадження електронного нотаріату та виділяються такі: наближення українського нотаріату до європейських стандартів, що є досить важливим на шляху до євроінтеграції; забезпечення взаємодії з державними інформаційними системами та мережами; автоматизація нотаріальних процесів, зокрема ведення обліку, формування звітності, пошук і використання необхідної інформації тощо; поліпшення захищеності та якості вчинюваних нотаріальних дій; переведення Реєстру нотаріальних дій в електронну форму, що спростить роботу нотаріусів, забезпечить облік і реєстрацію вчинених нотаріальних дій, а також захист і зберігання нотаріальних відомостей; подання електронних документів для вчинення нотаріальних дій; засвідчення нотаріусом достовірності електронної копії паперового документа або паперової копії електронного документа чи виписок із них; забезпечення доступності нотаріальних дій [7, с. 87]. В.М. Марченко вважає, що створення єдиного реєстру нотаріальних дій дозволить оптимізувати роботу нотаріусів, адже відмова від паперових архівів та перехід на електронний формат можуть значно спростити роботу нотаріусу. Однак головним наслідком впровадження електронного реєстру будуть позитивні зміни в процесі вчинення нотаріальної дії та захисті прав осіб, які звернулися за її вчиненням [8, с. 44].

Впровадження цифрових технологій у нотаріальну систему держави носить двосторонній аспект: повноваження нотаріуса та технології нотаріальної діяльності. Прогрес в економічному секторі пов'язав ці два аспекти між собою, зокрема: швидкі економічні зміни вимагають від нотаріусів негайної обробки договорів; одним із засобів, що сприяє прискоренню цього процесу, є інформаційні технології. Крім того, нотаріуси відіграють певну роль у створенні контрактів, вони також уповноважені засвідчувати підписи, зберігати акти, надавати довідки, копії та витяги з актів, а також зберігати документи «під рукою». Е-нотаріат спрямований на полегшення та прискорення процесу створення автентичних документів, включаючи дотримання всіх дій, угод або положень, що вимагаються законом, та забезпечення того, щоб усі затребувані заяви від зацікавлених сторін були зазначені в автентичному документі. Для підвищення компетентності нотаріусів у сфері інформаційних технологій необхідно мати відповідний регламент-стандарт, який буде узгоджений з усіма зацікавленими суб'єктами. Крім того, виконання державних повноважень у сфері цифрової безпеки та стійкості повинно здійснюватися з дотриманням прав людини, оскільки поняття «Е-нотаріат» завжди асоціюється з послугами, що надаються на відстані для встановлення певних прав та обов'язків суб'єктів звернення, а також їх засвідчення.

Впровадження цифрових технологій у нотаріальну діяльність у країнах Західної Європи, а також у США здійснюється досить активними реформами. Зокрема, це насамперед пов'язано із використанням електронних цифрових підписів. Серед держав, нотаріуси яких перейшли на цифрові підписи з використанням технології відкритих ключів, – Іспанія та Великобританія, що було підтримано відповідними змінами до їхніх урядових нормативних актів. Тоді як у Сполучених Штатах Америки ще на початку 2000-х років було запроваджено використання цифрового підпису у нотаріальній практиці, Японія також досить широко використовувала ці елементи в кібернотаріаті. Електронний цифровий підпис та електронна система обміну інформацією – це досить поширені засоби, що демонструють застосування цифрових технологій у нотаріаті, і тим самим, формуючи концепцію Е-нотаріату. Зокрема, у Франції функціонує спеціальна мережа MINITEL, до якої підключені нотаріальні відділення, завдяки чому нотаріуси мають змогу обмінюватися необхідною інформацією між собою і з третіми сторонами, мати належний доступ до внутрішніх і публічних баз даних, пропонувати послуги із застосуванням електронного підпису, а також до мережі європейської бази даних, зокрема про заповіти, та до документів європейського нотаріату [12, с. 532]. Робота з електронними реєстрами та використання електронного документообігу – це ті електронні технології, які також активно застосовуються в діяльності нотаріусів у ФРН. Так, нотаріуси Німеччини використовують електронні картки підпису (кваліфікований електронний підпис), які випускаються Федеральною нотаріальною палатою, причому не лише для нотаріусів, а й для адвокатів та інших суб'єктів [13, с. 17]. Нотаріат Італії використовує електронні інструменти спеціалізованої ІТ-компанії «Нотартель», яка була створена в 1997 році Національною радою нотаріусів Італії. Саме цією системою забезпечується функціонування Єдиної нотаріальної мережі, зокрема було досягнуто комп'ютеризації нотаріального процесу, а саме оформлення нотаріальних документів, документообігу, а також доступу до інформації, яка необхідна нотаріусам Італії під

час вчинення нотаріальних дій, зокрема всіх публічних реєстрів і внесення до них змін за наслідками вчинених нотаріальних дій [14, с. 89].

Система розвитку електронного нотаріату України дуже «чуттєво» реагує на події, що відбуваються на території нашої держави. Законодавство України встановлює основи використання цифрових технологій у нотаріальній діяльності з метою поліпшення ефективності, доступності та безпеки вчинення нотаріальних дій. Основна мета такого правового підходу до Е-нотаріату – використовувати сучасні електронні засоби та цифрові інструменти для спрощення та автоматизації процесів, пов'язаних з нотаріальною діяльністю. І суттєвий прогрес у реалізації інформаційних технологій у нотаріаті був пов'язаний із Постановою КМУ «Деякі питання реалізації експериментального проєкту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи Е-нотаріату» № 1444, яка набрала чинності 13 січня 2022 року [15]. Завданням експериментального проєкту було створення та введення в експлуатацію Єдиної державної електронної системи Е-нотаріату з метою забезпечення автоматизації нотаріальної діяльності. Постанова КМУ № 1444 включала такі кроки щодо цифровізації нотаріату в Україні: 1) створення оновлених електронних реєстрів, зокрема: Спадкового реєстру, Єдиного реєстру довіреностей, Єдиного реєстру спеціальних бланків нотаріальних документів. Також планувалось створення та впровадження електронного робочого місця нотаріуса та Електронного реєстру нотаріальних дій. Останній буде являти собою єдиний державний реєстр, що функціонує у системі Міністерства юстиції України. Він би забезпечував реєстрацію та облік вчинених нотаріальних дій, а також зберігання, захист, пошук і перегляд відповідних відомостей; 2) модернізація Єдиного реєстру нотаріусів і створення та впровадження Електронного нотаріального архіву. Крім того, на цьому етапі планувалась модернізація електронного робочого місця нотаріуса та Електронного реєстру нотаріальних дій; 3) створення та впровадження електронного кабінету клієнта та введення в експлуатацію Єдиної державної електронної системи Е-нотаріату. Проте постанови від 21 грудня 2021 року № 1444 «Деякі питання реалізації експериментального проєкту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи е-нотаріату» та від 1 липня 2022 року № 745 «Про затвердження Правил формування та проведення перевірки нотаріального документа з електронним ідентифікатором» втратили чинність у зв'язку із набранням чинності Постанови КМУ від 29 грудня 2023 року «Про деякі питання функціонування Єдиної державної електронної системи Е-нотаріату» [16].

Отож, згідно з Постановою КМУ від 29 грудня 2023 року «Про деякі питання функціонування Єдиної державної електронної системи Е-нотаріату» уряд доручив Міністерству юстиції та Міністерству цифрової трансформації забезпечити інформаційну взаємодію між Єдиною державною електронною системою Е-нотаріату та Єдиним державним вебпорталом електронних послуг з використанням засобів системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів. Варто зазначити, що на сьогодні складниками Системи Е-нотаріату є: електронне робоче місце користувача; електронний нотаріальний архів; електронний реєстр нотаріальних дій; єдиний реєстр довіреностей; єдиний реєстр нотаріусів; єдиний реєстр спеціальних бланків нотаріальних документів; спадковий реєстр. І як зауважує М.С. Долинська, Україна впевнено йде по шляху запровадження Е-нотаріату, оскільки чотири його складники – Єдині реєстри: нотаріусів, довіреностей, спеціальних бланків документів та Спадковий реєстр уже діють, хоча потребують реформування та модернізації [5, с. 95]. Складники Системи Е-нотаріату є її невід'ємними елементами, які пов'язані між собою за допомогою електронної інформаційної взаємодії. Ключовими функціями такої Е-системи є: функціонування складових елементів Системи е-нотаріату; електронно-інформаційна взаємодія між Системою е-нотаріату та єдиними державними реєстрами, чітко визначеними інформаційно-комунікаційними системами, держателем яких є Міністерство юстиції України, та іншими інформаційно-комунікаційними системами (реєстрами, кадастрами, базами даних тощо) відповідних державних органів та установ; належний доступ до складників Системи Е-нотаріату; формування, передачу/прийняття та оброблення інформації, яка є необхідною для вчинення нотаріальної дії; завантаження/вивантаження сканованих копій нотаріальних документів, викладених на спеціальних бланках нотаріальних документів та інші.

Поступовий перехід від паперового до електронного нотаріального діловодства сприятиме збереженню даних до вдосконалення роботи електронної системи нотаріату. Впровадження концепції Е-нотаріату є не лише загальною потребою для людей, які вступають у відносини, пов'язані зі здійсненням нотаріальних дій, а й захистом нотаріусів та зміцненням обороноздатності і безпеки держави.

На додаток до пояснення найкращих практик щодо електронного нотаріату в різних країнах проблеми, що виникають у традиційних нотаріальних методах, доволі часто можуть бути попереджені шляхом впровадження цифрових технологій у діяльність нотаріусів (для прикладу, проставлення QR-коду на нотаріальних документах). Насправді, електронні документи мають більш сучасну систему захисту, що дозволяє легко довести фальсифікацію, а використання криптографічних методів дозволяє підтверджувати автентичність документів. Функціонально все, що робиться на папері, можна зробити і в електронних документах, тому їх автентичність може бути прирівняна [17]. Також електронний формат дає можливість зберігати нотаріальні документи в електронному вигляді, що, своєю чергою, забезпечує їх доступність та збереження. І як результат, електронний нотаріат сприятиме зменшенню бюрократичних процедур та прискоренню вчинення нотаріальних дій.

Однак варто враховувати і ризики, пов'язані з впровадженням системи Е-нотаріату, – існування інформаційних загроз, як внутрішніх, так і зовнішніх (наприклад, кібератаки, несанкціоноване проникнення). Ще одним ризиком на шляху до цифровізації нотаріальних дій може стати необізнаність споживачів нотаріальних послуг у цій сфері, і доволі часто ставиться під сумнів дійсність акта, вчиненого у системі Е-нотаріату, і стверджується, що «кібернотаріат» суперечить принципу *tabellionis officium fideliter exercebo*, який означає, що нотаріус повинен працювати традиційно [18, с. 423]. Кібернотаріус – це ще один термін для позначення нотаріуса, який використовує електронні інформаційні технології для виконання своїх обов'язків та повноважень. Нотаріус, який зазвичай працює у звичайному режимі, відразу пропонує сторонам скласти або підписати офіційний нотаріальний документ, на відміну від кібернотаріуса, який працює в кіберпросторі без просторових або часових обмежень для посвідчення справжності документів та виконання інших завдань, таких як: електронний підпис документів та проведення публічних засідань за допомогою відеоконференції [19]. Так, звичайно, що в цьому випадку доречно було б прийняти нормативно-правовий акт, який би зобов'язував підвищувати компетентність нотаріусів у використанні інформаційних технологій. З огляду на зростаючий попит на таку форму нотаріальної діяльності, концепція Е-нотаріату повинна впроваджуватися не лише на галузевому рівні, але насамперед на це повинна бути політика національного рівня.

Ще одним важливим аспектом реалізації концепції Е-нотаріату є впровадження заходів кібербезпеки і всі ризики, що з цим пов'язані. Захист електронних систем від кібератак, несанкціонованого доступу та витоку даних є надзвичайно важливим. Публічне урядування на шляху до цифровізації нотаріату повинно вдосконалювати заходи безпеки та забезпечувати конфіденційність даних, отриманих у результаті здійснення нотаріальної діяльності. Адже Е-нотаріат – це не просто оцифрування обов'язків нотаріуса, це – додавання цінності електронним нотаріальним документам, наприклад, легалізація електронних документів. Саме тому політика публічного урядування у сфері реалізації концепції Е-нотаріату повинна правильно (адекватно затребуваності, відповідно до потреб споживачів нотаріальних послуг) і чітко донести до кожного дотичного суб'єкта всю необхідну інформацію та роз'яснити порядок функціонування Е-нотаріату, його позитивний зміст, однак обов'язково попереджати про негативні ризики, що можуть виникнути.

Отже, концепція Е-нотаріату передбачає впровадження цифрових технологій у нотаріальну сферу, що має позитивний вплив на роботу нотаріуса, забезпечуючи підвищену ефективність та продуктивність; сприяє інноваційному розвитку нотаріату, спонукаючи до впровадження нових технологічних рішень та покращення якості послуг. Водночас практичний аспект концепції Е-нотаріату передбачає: відмову від ведення паперових книг обліку діяльності нотаріуса (переведення їх у стандартизовану автоматичну систему); зменшення кількості документів, які особа, що звертається до нотаріуса, має подавати для вчинення нотаріальної дії; автоматизацію реєстраційних процесів у діяльності нотаріусів; безперервну ефективну інформаційну взаємодію між державними інформаційними ресурсами (доступ до реєстрів, баз даних); ведення нотаріального архіву в електронній форм. І як результат, це дає змогу зменшити бюрократичну рутину, прискорити процес вчинення нотаріальних дій, що є необхідним кроком для модернізації нотаріальної системи та забезпечення високоякісних послуг для громадян.

REFERENCES

1. Aghenitei, M. (2022). Global Notarial Digitalization. *Acta Universitatis Danubius. Juridica*, 18 (3), 149–167 Retrieved from: <https://dj.univ-danubius.ro/index.php/AUDJ/article/view/2485>.

2. Koos, Stefan (2023). The Digitization of Notarial Tasks – A Comparative Overview and Outlook of 'Cyber Notary' In Indonesia and Germany. *The Indonesian Journal of Socio-Legal Studies*, 2 (2), Article 1. DOI: 10.54828/ijls.2023v2n2.1. Retrieved from: <https://scholarhub.ui.ac.id/ijls/vol2/iss2/1>.
3. Apal'kova, I. S. (2021). Notariat v Ukrayini: stanovlennya ta zaprovadzhennya tsyfrovyykh tekhnolohiy. *ScienceRise: Juridical Science*, 15 (2), 27–32.
4. Bysaha, Yu. Yu. (2023). Tsyfrovi tekhnolohiyi v notariati: sutnist' ta osoblyvosti. *Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'noho universytetu. Seriya: Pravo*, 2 (78), 11–16.
5. Dolyn'ska, M. S. (2023). Do pytannya vprovadzhennya v Ukrayini zasadnychyykh pryntsyviv systemy E-notariatu. *Naukovyy visnyk L'vivs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav (seriya yurydychna)*, (4), 89–98.
6. Zhuravl'ova, Z. (2020). Administratyvno-pravove rehulyuvannya funktsionuvannya elektronnoho notariatu. *Pidpryemnytstvo, gospodarstvo i pravo*, 12, 148–151.
7. Iiopol, I. M. (2022). Elektronnyy notariat: perevahy ta ryzyky. *Yurydychnyy elektronnyy naukovyy zhurnal*. <http://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-1/19>.
8. Marchenko, V. M. (2020). Okremi pytannya vprovadzhennya v Ukrayini systemy E-notariatu. *Prykarpats'kyy yurydychnyy visnyk*, (1 (30)), 42–46. Retrieved from: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v1_2020/11.pdf.
9. Fursa, YE. (2022). Didzhitalizatsiya ta yiyi vplyv na novi vydy dokumentiv, yaki pidtverdzhuyut' osobu, yaka zvertayet'sya do konsula za vchynenniam notarial'nykh diy: neobkhdnist' vnesennya zmin do zakonodavstva. *Scientific Collection "InterConf"*, (115), 177–182. Retrieved from: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/872>.
10. Pro notariat: Zakon Ukrayiny vid 02.09.1993 r. № 3425-KHII. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3425-12/page>.
11. Dewi, L. A. T. (2021). Legal Aspect of Cyber Notary in Indonesia. *Journal of Digital Law and Policy*, 1 (1), 37–44. Retrieved from: <https://doi.org/10.58982/jdlp.v1i1.92>.
12. Teoriya notarial'noho protsesu : Naukovo-praktychnyy posibnyk / Za zah. red. S. Ya. Fursy. Kyiv : Alerta; Tsentр uchbovoyi literatury, 2012. 920 s.
13. Reformuvannya notariatu za standartamy YES: samorehulyuvannya, E-notariat. (2019). *Notariat Ukrayiny*. № 4 (35), 16–19.
14. Bernats'ka, I. (2014). Notariat Italiyi – ohlyad, dostup do profesiyi, tekhnolohiyi, vidchuzhennya nerukhomosti ta Natsional'na rada notariusiv. *MEN*, 6 (78), 86–93.
15. Deyaki pytannya realizatsiyi eksperymental'noho projektu shchodo poetapnoho zaprovadzhennya Yedynoyi derzhavnoyi elektronnoyi systemy E-notariatu: Postanova KМУ vid 29.12.2021. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1444-2021-%D0%BF#Text>.
16. Deyaki pytannya funktsionuvannya Yedynoyi derzhavnoyi elektronnoyi systemy E-notariatu: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 29.12.2023 r. № 1406. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1406-2023-p#Text>.
17. Lubis, I. & Siregar, T. (2023). The Principle of Tabellionis Officium Fideliter Exercebo Related To Cyber Notary. *Cognizance Journal of Multidisciplinary Studies (CJMS)*, 3 (6), 422–433. Retrieved from: <https://doi.org/10.47760/cognizance.2023.v03i06.028>.
18. Wijaya, A. W. (2018). Konsep Dasar Cyber Notary: Keabsahan Akta dalam Bentuk Elektronik. *Viva Justicia*, [Online]. Retrieved from: <https://vivajusticia.law.ugm.ac.id/2018/11/29/konsep-dasar-cyber-notary-keabsahan-akta-dalam-bentuk-elektronik/>.
19. Lubis, I., Murwadi, T., Sukarja, D., Azwar, T., & Sitepu, F. (2022). Development of the Concept of Cyber Notary in Common Law and Civil Law Systems. Keizerina Devi and Sitepu, Faradillah, Development of the Concept of Cyber Notary in Common Law and Civil Law Systems (October 17, 2022). *Law and Humanities Quarterly Reviews*, 1 (4).

ВИКОРИСТАНІ МАТЕРІАЛИ

1. Aghenitei M. Global Notarial Digitalization. *Acta Universitatis Danubius*. 2022. *Juridica*. № 18 (3). P. 149–167 URL: <https://dj.univ-danubius.ro/index.php/AUDJ/article/view/2485>.
2. Koos Stefan. The Digitization of Notarial Tasks – A Comparative Overview and Outlook of 'Cyber Notary' In Indonesia and Germany. *The Indonesian Journal of Socio-Legal Studies*. 2023. Vol. 2. №. 2, Article 1. DOI: 10.54828/ijls.2023v2n2.1. URL: <https://scholarhub.ui.ac.id/ijls/vol2/iss2/1>.
3. Апалькова І. С. Нотаріат в Україні: становлення та запровадження цифрових технологій. *ScienceRise: Juridical Science*. 2021. № 2 (16). С. 27–32.
4. Бисага Ю. Ю. Цифрові технології в нотаріаті: сутність та особливості. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО*. 2023. Вип. 78. Ч. 2. С. 11–16. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2023.78.2.1>.
5. Долинська М. С. До питання впровадження в Україні засадничих принципів системи Е-нотаріату. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична*. 2023. № 4. С. 89–98.
6. Журавльова З. Адміністративно-правове регулювання функціонування електронного нотаріату. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 12. С. 148–151.
7. Ілюпол І. М. Електронний нотаріат: переваги та ризики. *Юридичний електронний науковий журнал*. 2022. № 1. С. 86–88.

8. Марченко В. М. Окремі питання впровадження в Україні системи Е-нотаріату. *Прикарпатський науковий вісник*. 2020. Випуск 1 (30). С. 42–46. URL: http://www.pjv.nuoua.od.ua/v1_2020/11.pdf.
9. Фурса Є. Діджиталізація та її вплив на нові види документів, які підтверджують особу, яка звертається до консула за вчиненням нотаріальних дій: необхідність внесення змін до законодавства. *Scientific Collection "InterConf"*. 2022. № 115. С. 177–182.
10. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3425-12/page>.
11. Dewi L. A. T. Legal Aspect of Cyber Notary in Indonesia. *Journal of Digital Law and Policy*. 2021. № 1 (1). P. 37–44. URL: <https://doi.org/10.58982/jdlp.v1i1.92>
12. Теорія нотаріального процесу : науково-практичний посібник / за ред. С. Я. Фурси. Київ : Алерта; Центр учбової літератури, 2012. 920 с.
13. Реформування нотаріату за стандартами ЄС: саморегулювання, Е-нотаріат. *Нотаріат України*. 2019. № 4 (35). С. 16–19.
14. Бернацька І. Нотаріат Італії – огляд, доступ до професії, технології, відчуження нерухомості та Національна рада нотаріусів. *МЕН*. 2014. № 6 (78). С. 86–93.
15. Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи Е-нотаріату : Постанова КМУ від 29.12.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1444-2021-%D0%BF#Text>.
16. Деякі питання функціонування Єдиної державної електронної системи Е-нотаріату : Постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.2023 р. № 1406. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1406-2023-п#Text>.
17. Lubis I., Siregar T. The Principle of Tabellionis Officium Fideliter Exercebo Related To Cyber Notary. *Cognizance Journal of Multidisciplinary Studies (CJMS)*. 2023. № 3 (6). 422–433. URL: <https://doi.org/10.47760/cognizance.2023.v03i06.028>.
18. Wijaya A. W. Konsep Dasar Cyber Notary : Keabsahan Akta dalam Bentuk Elektronik. *Viva Justicia*, 2018. URL: <https://vivajusticia.law.ugm.ac.id/2018/11/29/konsep-dasar-cyber-notary-keabsahan-akta-dalam-bentuk-elektronik/>.
19. Lubis I., Murwadji T., Sunarmi S., Sukarja D., Azwar T. K. D., and Sitepu F. Development of the Concept of Cyber Notary in Common Law and Civil Law Systems. *Law Humanit. Q.* 2022. Vol. 1. № 4. Pp. 30–39.